

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Croesvs Et Codrvs. hoc est, Copiæ Et Inopiæ Damna vel
Lvcra, à bono iustoq[ue] Mundi Gubernatore Deo
Distribvta**

Stengel, Georg

Ingolstadij, 1648

§. 11. Opes bellorum, & aliorum tam publicorum, quàm priuatorum
malorum caussam esse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52359)

& amanda paupertas; istum enim gladium, quē
 dicis, acunt aduersum te; faciunt enim te pra-
 uaricatorem mandati illius: *Mibi vindicta, &*
ego retribuam, dicit Dominus. Vis autem vi-
dere, quantum mali habeat cupiditas vindicta?
Misericordiam DEI aufert ab homine, & gra-
tiam jam concessam renocat, & infringit. Scri-
ptum est enim in Euangelio, quod is, qui talen-
torum multorum debitor fuerat, & veniam à
domino precatus, à domino impetrauerat; cū
conuersus ad seruum suum, qui ei parum pecu-
nia debebat, hoc est, ei qui parum in eum pecca-
uerat, exigere eum cœpit, vindictam scilicet su-
mere, & ob quod immitis fuit erga indigentia
conserui, ipse de se tulit sententiam, ut non solum
jam concessa non frueretur indulgentia, sed &
tortoribus traderetur, atq; uniuersi debiti sum-
man, cum supplicio solueret ac poena, & ita, pro
desiderio vindicta, munus perdidit indulgentia
diuina. Pro his, queso te, expetenda videntur
diuitia, ut tibi facilior sit ad interitū via? Non-
nè pro his maximè oportebat eas veluti grauissi-
imum inimicum vitari?

§. XI.

Opes bellorum, & aliorum tam publicorum,
 quam priuatorum malorum causam

esse.

H 4

Quid

Rom. 12
19.

Matth. 18

Quid quòd non priuatæ duntaxat inimicitia, ob pécunias, gliscunt, sed etiam odia in publica bella, propter opes erumpunt? Atque vt quàm damnosa sint hæc lucra, appareat, sæpe à ludo incipitur, & ad arma venit. Post Sleidanum Thuanus, nescio qua fide, hæc scribit: *Causas odij inter Ioannem Fridericum Electorem, & Mauritium Saxonia principes gentiles aliqui has adducunt. Cùm in alea lusu Mauritius, omni pecunia amissa Septemviro ad continuandum ludum, deposito oppidulo improbius urgeret, eo itidem amisso, Mauritium à Septemviro increpitum fuisse, admonitumq; , vt in posterum in ludendo modũ seruaret. Illum verò reprehensionis acerbiter grauius iusto tulisse, statimq; agnato suo, ex ea causa, bellum intulisse, quod vix tamen Hesi soceri interuentu compositum sit. Sic luditur in terris, quod totis bellis luendum est. Priuatorum exempla sunt quotidiana, eorum, qui tota ludendo patrimonia perdunt, & qui eò ludendi libidine prouehuntur, vt omnibus bonis exuti seipsos in seruitutem abducendos pecuniæ opponant. Quin ad remigandum damnati, vbi per decem annos, aut etiam plures durissimam seruitutem seruierunt, elapso damnationis tempo-*

Michael
Piccartus
obseruat.
Histori-
co-Poli-
ticarum
decad. 6.
c. 4.

Plura ex-
empla sic
ludentiũ
sunt apud
Mart.
Cromerũ
lib. 6.
Chron.
Polon.
Sueton.
in Angu-
sto c. 71.
Plutarch.
in Arta-
xerxe.

tempo.

tempore, audent sæpe, pro vili precio ludere, seque denuo ad remos ducendos mancipare. Tantus amor est pecuniarum, vt non solùm rixas, odia, bella excitet, sed etiam in seipsum arma conuertat. Immò plerumque, dum in alios, quos expilat, grassatur, in seipsum quoq; sæuit. Verissima enim sunt illa D. Ambrosij: *Diuites, eripitis quidem pauperibus vniversa, aufertis omnia, nihil relinquitis, pœnam tamen pauperum vos potiùs diuites sustinetis. Illi ieiunant, cùm non habeant; vos ieiunatis, cùm habeatis. Vobis igitur priùs pœnam exigitis, quàm pauperibus erogatis. Vos igitur, vestro affectu, luitis misera paupertatis erumnas. Et pauperes quidem non habent, quo utantur: vos autem nec ipsi utimini, nec alios uti sinitis. Eruitis aurum de metalli venis, sed rursus absconditis. Quantorum vitas in illo infoditis auro? Cur illa seruantur, cùm legeritis de auaro diuite: Thesauros condit, & ignorat, cui congregat eos? Heres otiosus expectat, heres fastidiosus increpat, quòd serò moriamini. Odit incrementa hereditatis suæ, ad damna festinat. Quid igitur miserius, quando nec apud illum, cui laboratis, gratias dereliquitis? Propter illam totis mœstam diebus toleratis famem, quotidiana mensa vestra da-*

S. Ambr.
lib. de
Nabuth.
cab. 4.

H s

mna

*ma metuentes. Propter illum diuturna ad-
matis ieiunia. Noui ego diuitem in agrum pro-
ficiscentem, panes breuiores vrbe delatos nume-
rare solere; ut pro numero panis estimaretur,
quot dies in agro futurus esset. Nolebat obfigna-
tum aperire horreum, ne quid de condito minu-
eretur. Panis vnus singulis diebus deputaba-
tur, qui tenacem vix satiari posset. Comperi
etiam viri fidem, si quando ei ouum esset apposi-
tum, queri, quòd pullus esset occisus. Hoc ego
scribo, ut cognoscatis vindicem esse Dei iustitiã,
qua lachrymas pauperum vestro ulciscatur iu-
iunio. Hæc Ambrosius.*

§. XII.

Auarus quomodo se ipsum cruciet?

*Quæ confirmantur quotidiana experi-
entia eorum, quibus pecunia est pro anima,
argentum pro sanguine, aurum pro vita;
nam hanc malunt fundere, quàm nummos
perdere. Quæ S. Asterius grauitè & disertè
his verbis confirmat. Auarus propinquus est
odiosus, famulis grauis, amicis inutilis, exterius
difficilis, & vix affabilis, vicinis molestus, vxori
malus contubernalis, liberorum parcus atq;
sordidus educator, sui ipsius malignus curator,
noctu interdiniq; sollicitus, & cogitabundus, secũ
ipse loquens ac differens, eorum more, qui mente
excide-*

S. Aste-
rius hom.
de auari-
tia.